

POPULARIZAČNÍ SDĚLENÍ:

**VLIV VYBRANÝCH CHARAKTERISTIK RODINNÉHO
PROSTŘEDÍ NA RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ 15TILETÝCH
ADOLESCENTŮ**

STATISTICKÁ ANALÝZA DAT, PSY117

Karolína Valůšková

414885, FSS Psychologie - Sociologie

Vyučující: Mgr. Stanislav Ježek, PhD.

Datum odevzdání: 28. 05. 2013

Fakulta sociálních studií MU, 2012/13

Mohou děti za své problémové chování vinit rodinné prostředí?

Co všechno ovlivňuje osobnost a její vývoj? Je to prostředí, ve kterém člověk vyrůstá, dědičnost nebo snad výchova? Ani psychologové se neshodují v odpovědi na tuto otázku. Snad lze přiznat určitý vliv všem těmto aspektům.

Ve své studii se Jan Sebastian Novotný a Petr Okrajek zabývají možným vlivem určitých charakteristik rodinného prostředí na problémové chování adolescentů. Podkladová data ke studii autoři získali od 1635 patnáctiletých adolescentů zahrnujících 52% chlapců a 48% dívek a minimálně jednoho rodiče každého z nich. Z analýzy dat vyplývá souvislost mezi některými charakteristikami a konkrétním typem rizikového chování.

Kouříš, kouřím, kouříme?

Při zkoumání potenciálního vlivu kouření rodičů na kouření jejich potomků vyšlo najevo, že dítě kouří v 47% případů, kdy kouří také jeden z rodičů – tzn. téměř každé druhé dítě - a dokonce v 52% případů, kdy kouří rodiče oba, tj. každé druhé dítě. Tato čísla sice neznamenají, že kouření adolescentů je přímo podmíněno kouřením rodičů. Data však vykazují existenci nezanedbatelné souvislosti těchto proměnných. Ve srovnání s 66% nekouřících dětí pocházejících z nekuřáckých rodin, se zdají procenta případů kouření rodičů i potomků významná a to zvláště na tak malém vzorku respondentů.

Možným vysvětlením by mohla být tendence přejímat vzory chování rodičů – v tomto případě kouření – dětmi. Dítě vyrůstající v rodině, v níž jeden či oba rodiče kouří, je tomuto jevu často vystavováno a zřejmě je pro ně i jednodušší pak toto chování převzít za své. Mezi dalšími vzorci chování (například nadužíváním alkoholu rodiči) a rizikovým chováním potomků se však žádný významnější vztah prokázat nepodařilo. V tomto případě tedy vysvětlení poskytnuté samotnými autory podle dat neplatí a nelze je tudíž vztáhnout na charakteristiky rodinného prostředí obecně. Mohlo by tedy jít o to, že ne každé chování rodičů potenciálně působí na děti takovým způsobem, aby souviselo přímo či nepřímo s problémy v chování adolescentů nebo je snad dokonce způsobovalo. Také by se na tomto jevu mohl podílet fakt, že nadužívání alkoholu je ve společnosti obecně považováno za negativní. To ještě více zvyšuje nutnost své problémy s alkoholem skrývat, zatímco s cigaretou se skrývá málokterý dospělý.

Autoři ve své studii přišli se zajímavým poznatkem, podle něhož má souvislost s kouřením adolescentů i počet cigaret denně vykouřených rodiči. Nejčastěji podle studie kouří děti, jejichž rodiče si dopřejí 10 – 19 cigaret denně. Další zvyšování tohoto počtu ovšem na děti působí spíše odpudivě, a to především je-li v rodině kuřákem matka.

Další výraznou souvislost se autorům studie podařilo prokázat mezi rizikovým chováním patnáctiletých a častými či pravidelnými konflikty s rodiči. Dítě například kouří ve více než 47% případů při výskytu hádek s rodiči, čili skoro 5 z 10 dětí. Naopak v rodině bez častějších hádek kouří asi 36% dětí. Rozdíl deseti procent mezi těmito dvěma skupinami představuje z celého vzorku skoro 164 dětí, což jistě není zanedbatelné.

Příčinný vliv rodinných charakteristik na problémové chování patnáctiletých studie prokázat nedokáže, a tak abychom se vrátili k úvodnímu titulku, kouření ani další typy problémového chování se podle dat této studie na rodinné charakteristiky svést nedá. Co studie naopak prokázala je výrazná souvislost mezi některými z těchto charakteristik a konkrétním typem problémového chování u dětí. Děti od narození velmi citlivě vnímají způsob jednání rodičů a vědomě či nevědomě v některých ohledech toto chování mohou napodobovat. Rodič zkrátka působí jako bezprostřední vzor chování. To nejlepší, co nám tato a podobné studie mohou dát, je impuls k zamyšlení se nad vzorem, který poskytujeme svým dětem my.

Líbí se mi, jak jste k opravě přistoupila a přeepsala celý text, a hlavně že se snažíte zjištěné rozdíly čtenáři více přiblížit. Opravu považuji za dostatečnou. 10b